

TOIMINTAKERTOMUS 2024

ETELÄ-KARJALAN VIRKISTYSALUESÄÄTIÖ SR

Etelä-Karjalan virkistysalueesäätö
Esterinkatu 11, 55100 Imatra

Sisällysluettelo

ETELÄ-KARJALAN VIRKISTYSALUESÄÄTIÖ SR	- 2 -
Yleiskuvaus vuodesta 2024	- 2 -
Erityistä 2024	- 2 -
Virkistysaluesäätiön toiminta-alue	- 3 -
SÄÄTIÖN HALLINTO JA ORGANISAATIO	- 3 -
Hallitus	- 3 -
Henkilöstö ja toimitilat	- 4 -
Taloushallinto	- 5 -
Tilintarkastaja	- 5 -
SÄÄTIÖN VIRKISTYSALUEET	- 6 -
Säätiön omistamat virkistysalueet	- 6 -
Sopimuskohteet	- 8 -
Ruohosaaren ja Karhusaaren laavut	- 8 -
Virkistysalueiden palvelut	- 9 -
Alueiden huolto ja kunnossapito, yhteistyökumppanit	- 10 -
Metsän-, luonnon- ja ympäristöhoito	- 11 -
Pyörälautta Rasti	- 12 -
Virkistysalueiden käyttäjät	- 12 -
Säätiön järjestämät tapahtumat sekä mukana yhteistyössä	- 14 -
Saadut huomionosoitukset	- 14 -
Virkistysaluesäätiön vaikutus- ja näkyvyystyö	- 14 -
KEHITTÄMINEN, TULEVAISUUDEN SUUNNITTELU JA HANKETOIMINTA	- 14 -
Hiitolanjoen ennallistusprojekti	- 14 -
Yhteistyö kuntien kanssa	- 15 -
EU-hankkeet	- 16 -
TIEDOTTAMINEN	- 20 -
LÄHIPIIRI	- 21 -
KONSERNI / TYTÄRYHTIÖT	- 21 -
Hiitolanjoen Voima Oy	- 21 -
Sysmän Tainionvirta Oy (entinen Virtaankosken Voima Oy)	- 22 -
TULEVA TOIMINTA JA RISKIT	- 24 -
TALOUS	- 26 -
Tilikauden tulos ja tase	- 27 -

ETELÄ-KARJALAN VIRKISTYSALUESÄÄTIÖ SR

Säätiön toiminnan tarkoituksena on turvata säätiön toiminnassa mukana olevien kuntien asukkaiden virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajankäyttöön soveltuvien alueiden käyttömahdollisuudet Etelä-Karjalassa. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö hankkii omistukseensa maa- ja vesialueita ja järjestää kuntien asukkaille virkistys- ja vapaa-ajankäyttöön soveltuvia palveluja luontoympäristössä.

Säätiön toiminnan alkuvaiheen aluehankintojen jälkeen säätiön toiminta kohdistuu virkistyspalvelujen toteuttamiseen rakentamalla ja ylläpitämällä retkeily- ja virkistysalueita sekä ulkoilu- yms. reittien kehittämiseen ja luontomatkailupalvelujen tuottamiseen sekä näiden saavutettavuuden parantamiseen vaalien luontoarvoja ja maiseman omaleimaisuuden säilyttämistä.

Yleiskuvaus vuodesta 2024

Kuluneena vuonna Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö toteutti tavoitteiden mukaista toimintaa monesta eri lähteistä saatujen rahoitusten avulla, yhteistyössä kuntien ja useiden muiden yhteistyökumppanien kanssa. Hiitolanjoen laajan kehittämisen tiimoilta poikkeuksellinen hankesuma alkoi purkautua ja vuoden aikana saatiin hankkeita päätökseen, mutta myös uusia hankesuunnitelmia valmisteltiin ja jätettiin rahoittajille. Uusia hankkeita saatiin käyntiin myönteisten päätösten jälkeen. Henkilöstön määrä oli pääosan vuotta 2 työntekijää, loppuvuonna saatiin vahvistukseksi kolmas työntekijä.

Virkistysalueet, retkisatamat ja retkikohteet olivat asukkaiden ja matkailijoiden käytössä entiseen tapaan. Perustoiminta eli säätiön omistamien ja hallinnoimien retkikohteiden huolto ja pienet kunnostukset katettiin kunnilta laskutettavalla ylläpitorahoituksella sopimuksen mukaisesti.

Pääosa toiminnan rahoituksesta saadaan erilaisina hankerahoituksina. Hanketyö jatkui vuoden aikana, ja EU-hankkeita oli käynnissä yhteensä 9 eri hanketta (ml. vuoden aikana päättyneet ja haetut/käynnistyneet). Yleishyödyllisiä investointihankkeita saatiin valmiiksi Ruokolahdella Huuhanrannalla, Hiitolanjoella Lahnasenkosken-Ritakosken ympäristön retkeilyinfrahanke sekä Hiitolanjoen uudet opasteet. Uusina investointikohteina valmisteltiin Muukonsaaren ja Karinsaaren käyttöä ja saavutettavuutta, sekä Kangaskosken museon toteuttamista, joiden rahoitushakemukset valmisteltiin vuoden alkupuolella. Luontokohteiden kulttuuriin liittyvää kehittämistä toteutettiin yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa, ja vielä syksyllä käynnistyi maakunnallinen Etelä-Karjalan luonnon virkistyskäytön suunnitteluhanke.

Säätiö hallinnoi myös Rasti-pyörälaudan liikennöintiä Saimaan saaristoreitillä kuntien toimeksiannosta.

Erityistä 2024

Etelä-Karjalan virkistysaluetoiminnan rahoitus ja tulevaisuuden vaihtoehdot

Etelä-Karjalan liiton tukemana käytiin keväällä kuntajohtajien kanssa keskustelua virkistysaluesäätiön toiminnan rahoituksesta ja toiminnan tulevaisuudesta. Virkistysaluesäätiön talouden vakauttamiseksi ja toiminnan turvaamiseksi kunnille esitettiin lisäystä kuntien vuotuisen rahoitukseen, vastaukseksi tuli esitys 1,20 euroon/asukas huomioitavaksi kuntien vuoden 2025 talousarviovalmistelussa.

Lahnasenkosken tulvavaurio ja Hiitolanjoen avajaistapahtuma

Hiitolanjoen ennallistusprojektin valmistuttua joulukuussa 2023, jäi vielä alkuvuoteen projektin raportointia rahoittajille ja lopullisten kustannusten selvitystä. Suuren kevättulvan seurauksena tuli yllätyksenä Lahnasenkoskella vaurion korjaus, joka ehdittiin saada valmiiksi juuri ennen 8.6.

Vuoden suuri tapahtuma oli Hiitolanjoella yhdessä Rautjärven kunnan kanssa järjestetty tapahtuma, johon saapui yli 3000 osallistujaa. Tapahtumalla juhlistettiin paljon laajaa näkyvyyttä saaneen monivuotisen patojen purkuprojektin valmistumista.

Lahnaskosken tulvavaurio ja korjaus

Lahnaskosken vuonna 2022 kunnostettu osuus vaurioitui kevään 2024 ennätysmäisessä tulvassa ja huomattava osa kunnostetusta poikasalueesta jäi kuivilleen kosken alaosalla. Virtausvaurion havaitsemisen jälkeen tehtiin pikaisesti päätös kosken kunnostamisesta Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ohjauksessa. Syöpymäuoman täyttö aloitettiin jo tulvan aikana, urakoitsijaksi saatiin Lahnaskosken ennallistuksen toteuttanut urakoitsija, ja käytännön työn teki sama koneurakoitsija. Rahoitus järjestyi kokonaisuudessaan ELY-keskuksen, Etelä-Karjalan Säästöpankkisäätiön ja MetsäGroupin saaduilla avustuksilla.

Virkistysaluesäätiön toiminta-alue

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön toiminta kattaa koko maakunnan alueen ja toimintaa rahoittavat kaikki maakunnan 9 kuntaa.

Säätiön perustajakunnat ovat **Lappeenranta, Imatra, Joutseno ja Taipalsaari** (1990).

Muut kunnat tulivat mukaan säätiön toimintaan

Savitaipale 1998, **Suomenniemi** 2001 (liittyi Mikkeliin 2013), **Rautjärvi** 2002, **Ruokolahti** 2003, **Parikkala** 2007, **Luumäki** 2008 ja **Lemi** 2013.

SÄÄTIÖN HALLINTO JA ORGANISAATIO

Hallitus

Säätiön toiminnasta vastaa hallitus, johon säätiön toiminnassa mukana olevat kunnat nimeävät edustajat vaalikausittain. Nykyisen hallituksen toimikausi alkoi syksyllä 2021 ja jatkuu vuoden 2025 kesään asti, kunnes kunnat nimeävät uudet jäsenet ja varajäsenet kuntavaalien jälkeen.

Hallituksen jäsenet 2024

Nimeäjäkunta	Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtainen varajäsenet
<u>Imatra</u>	Ilkka Nokelainen (pj)	Tomi Menna
<u>Lappeenranta</u>	Marjatta Turunen (vpj)	Irmeli Roste
	Risto Pietiläinen	Kai Hämäläinen
<u>Lemi</u>	Seppo Talka (menehtyi 10/24)	Lasse Nisonen
<u>Luumäki</u>	Päivi Kärmeniemi	Galina Punkkinen
<u>Parikkala</u>	Sami Mylly	Kerttu Friman-Nummila
<u>Rautjärvi</u>	Minna Rasimus	Tapani Hämäläinen
<u>Ruokolahti</u>	Heidi Kyrrö	Juhani Liimatta
<u>Savitaipale</u>	Jarmo Peltonen	Kari Kotirinta
<u>Taipalsaari</u>	Kimmo Kylämies	Leea Ohtamaa

Hallitus piti vuonna 2024 yhteensä 6 kokousta.

- 21.3. Sataman Torni, Joutseno / Lappeenranta
- 8.5. Teams-kokous (tilinpäätös)
- 12.6. Huuhanranta, Ruokolahti (kevätkokous)
- 20.8. Karinsaari (Hirsiharju), Taipalsaari
- 30.10. Lappeenrannan kaupungintalo (syyskokous)
- 29.11. Teams-kokous

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön hallitus piti kokouksen Huuhanrannalla Ruokolahdella 12.6.2024. Puheenjohtaja Ilkka Nokelainen oikealla, selin kameraan istuvat Sami Myllys ja Risto Pietiläinen. Penkillä vasemmalta lukien Päivi Kärmeniemi (Riston takana), Kimmo Kylämies, Marjatta Turunen, Jarmo Peltonen, Juhani Liimatta ja Minna Rasimus. Kuva Hanna Ollikainen.

Työvaliokunta

Säätiön sääntöjen mukaan hallituksen kokousten valmistelua ja päätösten toimeenpanoa sekä säätiön juoksevia asioita hoitaa työvaliokunta, johon kuuluvat asemansa puolesta hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä hallituksen nimeämät Kimmo Kylämies ja Minna Rasimus. Hallituksen kokousten välillä toimitusjohtaja keskustelee puheenjohtajan ja työvaliokunnan kanssa säätiön ajankohtaisiin asioihin liittyvistä kysymyksistä sekä käy läpi hallituksen kokoukselle esitettävät asiat. Vuonna 2024 työvaliokunta piti 2 kokousta. Hallituksen puheenjohtaja Ilkka Nokelaisen kanssa yhteydenpito on ollut tiivistä, puheenjohtaja on allekirjoittanut hakemuksia ja ollut muutoinkin tärkeä tuki henkilöstölle.

Henkilöstö ja toimitilat

Toimitusjohtaja Hanna Ollikainen MMM (metsänhoitaja) on hoitanut säätiön asiamiehen tehtäviä syksystä 2003 asti, säätiön työntekijänä 1.5.2004 alkaen. Säätiön toimitusjohtaja Ollikainen vastaa säätiön hallinnosta, toimii hallituksen ja työvaliokunnan sihteerinä, edustaa virkistysaluesäätiötä eri

tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä hoitaa yhteyksiä sidosryhmiin. Hallintotyön osuus on noin 30 % kokonaistyöajasta. Toimitusjohtaja vastaa projektirahoitusten hakemisesta sekä myönnettyjen EU-projektien ja toteutuksesta ja raportoinnista. Hanna Ollikainen hoitaa myös säätiön tytäryhtiön Hiitolanjoen Voima Oy:n toimitusjohtajan tehtävät.

Virkistysaluekoordinaattori Marja Kurkaa vastaa alueiden ylläpitoon liittyvistä tehtävistä sekä hoitaa yhteyksiä kuntiin ja säätiön yhteistyökumppaneihin virkistysalueiden hoitotyössä, hän myös osallistuu retkeilysivujen päivittämiseen sekä investointihankkeiden valmisteluun ja toteuttamiseen. Marja Kurkaa on toiminut tehtävää vuodesta 2022 alkaen. Säätiön alueiden ylläpitotyön osuus on noin 30 % kokonaistyöajasta, projektitehtävät ja hankerahoitus ovat täydentäneet Marjalle 100 % työajan.

Vakituisten työntekijöiden lisäksi alkuvuonna Koordi-hankkeessa avusti **Veera Hakkarainen**, jonka työaika on jaettu Saimaa Geoparkin kanssa, ja **Johanna Pulli** aloitti 1.10.2024 maakunnallisessa luonnon virkistyskäytön suunnitteluhankkeessa (ViSu). Kesäkuusta elokuulle Jani Koponen työskenteli Muukonsaaressa huoltoapuna työkokeilusopimuksella, jolloin Ekvasin kanssa ei ollut työsuhdetta.

Toimisto ja säätiön osoite

Virkistysaluesäätiön on vuokrannut kaksi toimistohuonetta osoitteessa Esterinkatu 11, Imatra. Työntekijät tekivät myös osittain etätöitä, joihin on jo totuttu edellisten vuosien aikana.

Marja Kurkaa vasemmalla ja Hanna Ollikainen oikealla.

Kuva on otettu Muukonsaaren lossin laiturityömaalta, saareen toteutettavan polun suunnittelun jälkeen heinäkuussa 2024.

Kuva Marja Kurkaa

Taloushallinto

Säätiön taloushallinnosta on vastannut Mitra Oy vuodesta 2017. Mitra vastaa palkanmaksusta, laskujen maksusta ja laskuttamisesta sekä kirjanpidosta ja tilinpäätöksen laatimisesta. Laskujen tarkastus ja hyväksyminen hoidetaan sähköisesti. Säätiön hallitus teki joulukuussa päätöksen siirtää taloushallinto Relion Oy:lle, joka hoitaa myös tytäryhtiöiden kirjanpidon.

Säätiön rahaliikenne tapahtuu perustoiminnan osalta Etelä-Karjalan Osuuspankin käyttötilillä. Oma-Säästöpankissa on myös käyttötili, joka oli käytössä Hiitolanjoen projektin rahaliikennettä varten.

Tilintarkastaja

Säätiön tilintarkastajana aloitti vuoden 2024 alussa BDO Audiator Oy, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Ulla-Maija Tuomela.

SÄÄTIÖN VIRKISTYSALUEET

Säätiön omistamat virkistysalueet

Virkistysaluesäätiö on hankkinut alueita maakunnan asukkaiden yleiseen virkistyskäyttöön toimintansa aikana. Alueita hankittiin vuodesta 1991 alkaen ensin Saimaalta, missä säätiö omistaa yhteensä 6 saarikohdetta ja 3 ranta-aluetta.

Saimaan vesistön ulkopuolella suurin kokonaisuus sijaitsee Rautjärven Hiitolanjoella. Vuonna 2014 joen varrelta ostettuja alueita täydennettiin ensin vuonna 2017 ostamalla myös Lahnasenkosken voimalan kiinteistön ja vuonna 2019 säätiö osti Kangaskosken ja Ritakosken voimalat ja kiinteistöt omistavan Hiitolanjoen Voima Oy:n osakkeet.

Vuonna 2024 ei tehty kiinteistökauppoja.

Ruuhonsaaren eli Ruhan retkisatama. Kuva: Hanna Ollikainen

Huuhannrannan virkistysalueen suosio kasvaa. Kuva: Hanna Ollikainen

Etelä-Karjalan virkistysalue säätiön maaomaisuus on 31.12.2024:

Omat alueet	Kunta	Hankinta- vuosi	Pinta-ala	Kauppahinta	Saatu valtion- avustus (€)
Ilkonsaari	Taipalsaari	1990	19,1 ha	290 124 €	87 037
Satamosaari	Lappeenranta	1991	4,2 ha	97 549 € saunamökki)	42 869
		1998	5,5 ha	42 047 €	21 023
		2000	0,7 ha	2 195 €	1 098
Päihäniemi	Taipalsaari	1993	30,1 ha	151 369 €	75 685
Ruuhonsaaret	Taipalsaari	1995	76,8 ha	(yksi kauppa)	206 030
Rastinniemi	Taipalsaari	1995	8,5 ha	412 060 €	
Hietasaari	Taipalsaari	1999	1,3 ha	6 728 €	3 364
Hiitolanjoki alueen myynti Lahnasenkoski voimala -lisää. lintutorni	Rautjärvi	2004	33,1 ha	100 000 €	30 000
		2013	- 0,8 ha	(1 500 €)	-
		2017	0,57 ha	* x €	
		2022	0,187 ha	3 500 €	
Ritakoski voimala	Rautjärvi	2019		* x €	1 100 000
Kangaskoski voimala	Rautjärvi	2019		* x €	
Palosensaari	Mikkeli	2005	0,9 ha	9 000 €	2 700
Huuhanranta -lisäalue 2022	Ruokolahti	2007	5,6 ha	51 000 €	15 300
		2022	2,5 h	19 000 €	5700 €
Pohjanranta	Parikkala	2007	0,7 ha	5 000 €	1 500
Tarassiinlahti (lahjoitus)	Parikkala	2007	2,9 ha	5 600 €	1 680
		2017	1,05 ha	-	-
Pullikainen	Lappeenranta	2010	6,0 ha	70 000 €	21 000
Hirsiharju	Taipalsaari	2023	1,5 ha	-	-
Yhteensä			201,31 ha	n. 1 313 000 + voimalat *	n. 1 615 000 €

* Kauppahintaa ei julkisuuteen (kauppakirjan ehto)

Säätiön hallitus piti 20.8. kokouksen saarimökillä, jonka säätiö sai lahjoituksena vuonna 2023. Kuvassa mökki taustalla, veneessä vasemmalta Marjatta Turunen, Päivi Kärmeniemi, Seppo Talka, Jouko Kärkkäinen (veneen kuljettaja), Kari Kotirinta, Hanna Ollikainen ja Ilkka Nokelainen

Kuva: Marja Kurkaa

Sopimuskohteet

Omien alueiden lisäksi säätiöllä on virkistysalueita ja retkitukikohtia pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla. Metsähallitukselta on vuokrattu 7 ha Sarviniemen alue Taipalsaarella ja rantautumispaikka Suomensalon saaresta Kuolimolta Savitaipaleella. Kuolimon rannalla sijaitsee myös Lepänkannon ranta Lääkäriseura Duodecimilta. Tornator Oy:n kanssa on sopimus Valkjärven (eli Heinlahden), Riitjärven ja Mustaniemen laavukohteista.

Lisäksi säätiö ylläpitää laavuja Lappeenrannan kaupungin alueella Lappeenrannan seurakuntayhtymän kanssa tehdyn sopimuksen nojalla Ruohosaarella ja Karhusaarella. Kempin laavu Vilkjärvellä ja Hämmäauteensuon laavu sijaitsevat Lappeenrannan kaupungin maalla. Lemin kunta omistaa melojien rantautumispaikan Monnonlahden Pien-Saimaalla.

*Lepänkannon rantaa
Kuolimon rannalla
Savitaipaleella.*

Kuva: Hanna Ollikainen

Muukonsaaren retkikeskus

Säätiöllä on toistaiseksi voimassa oleva hallintaoikeus Lappeenrannan kaupungin Muukonsaaren leirikeskukseen / retkikeskukseen. Tavoitteena on kattaa retkikeskuksen ylläpito mökeistä ja saunasta saatavilla vuokratuloilla, mutta toistaiseksi vuokrauskäyttö on ollut vähäistä. Syynä on sijainti saarella vesiyhteyden takana. Muukonsaaren sijainti lähellä Joutsenoa ja Saimaan selkien äärellä tarjoaa paljon kehittämismahdollisuuksia retkeily- ja luontomatkailukohteena. Retkikeskuksen saavutettavuuden parantamiseksi valmistui syksyllä kapulalossi Muukonsalmen ylitykseen sekä lossilta retkikeskukseen 3 km pituinen polku.

Tornator Oy:n ja Lappeenrannan kaupungin kanssa tehtiin sopimukset polkulinjauksesta sekä lossin sijoittamisesta em. omistajien sekä vesialueen omistavan osakaskunnan kiinteistöille.

Sarviniemi

Sarviniemi on keskeinen ja vilkas alue keskeisellä paikalla reittien solmukohdassa Saimaalla. Alue on vuokrattu Metsähallitukselta 20 vuodeksi. Sarviniemen retkeilyrakenteita on toteutettu useilla hankerahoituksilla. Sarviniemi on pyörälautta Rastin kotisatama ja lauttakuljetuksen lähtö- ja tulosatama. Kesällä 2024 Sarviniemen kautta ajoi noin 1500 Saimaan saaristoreitin pyöräilijää.

Huuhanrannan lisäalue

Huuhanrannalta on vuokrattu UPM:n omistama noin 6 ha rantakaistale säätiön alueen lisäalueeksi, sopimus on voimassa 2023-2033. Vuokratulle alueelle rakennettiin hankerahoituksella grillikatos sekä käymälä-puukatos-varastorakennus kasvavalle retkeilijäjoukolle.

Lähivuosina päättymässä olevien Lepänkannon virkistysalueen, Suomensalon rantautumispaikan sekä Ruohosaaren ja Karhusaaren vuokra-ajan jatkamisesta on jo alustavasti keskusteltu kiinteistöjen omistajien kanssa (Duodecim, Metsähallitus ja Lappeenrannan seurakuntayhtymä).

Sopimusten perusteella ylläpidettävät alueet ja kohteet 31.12.2024:

Sopimuksin hankitut kohteet	Kunta	Sopimuskumppani, / alueen omistaja	Vuokrasopimus voimassa
Lepänkanto, n. 5 ha virkistysalue	Savitaipale	Suomalainen lääkäriseura Duodecim	2000-2025
Valkjärvi, Riitjärvi ja Mustaniemi laavut	Ruokolahti	Tornator Oyj	2016- toistaiseksi
Ruohosaari, laavu	Lappeenranta	Lappeenrannan srk-yhtymä	31.12.2025 asti
Karhusaari, laavun alue	Lappeenranta	Lappeenrannan srk-yhtymä	31.12.2025 asti
Suomensalo, rant.paikka	Savitaipale	Metsähallitus	2006-2026
Kempin laavu	Lappeenranta	Lappeenrannan kaupunki	toistaiseksi
Hämmäauteensuo, laavu	Lappeenranta	Lappeenrannan kaupunki	toistaiseksi
Salpalinjan kohteet Hostikan alueella	Lappeenranta	Senaattikiinteistö on luopunut Salpalinjan kohteista)	toistaiseksi
Monnonlahti, rant.paikka	Lemi	Lemin kunta	2013-2020
Muukonsaari, leirikeskus	Lappeenranta	Lappeenrannan kaupunki	2015-toistaiseksi
Sarviniemi, virkistysalue	Taipalsaari	Metsähallitus	2017 – 2037
Huuhanrannan lisäalue	Ruokolahti	UPM Oyj	2023-2033

Virkistysalueiden palvelut

Kaikki säätiön virkistysalueet on varustettu retkeilijöitä palvelevilla rakenteilla. Tulipaikat, polttopuuhuolto ja käymälät on tärkein palvelu opastuksen ohella, ja niitä on jokaisessa kohteessa. Saunoja on Satamosaarella (2 kpl), Ruuhonsaarella ja Muukonsaarella. Hietasaaren sauna on ollut pari kesää pois käytöstä rakennuksen huonon kunnon takia, uuden saunan suunnittelu käynnistyi loppuvuonna 2024.

Pien-Rautjärvellä Parikkalassa Tarassiinlahdella ja Pohjanrannalla on lintutornit, samoin Rautjärven kunnassa Hiitolanjoella.

Retkikohteiden rakentaminen pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan esteettömiksi, mikä maasto-olosuhteiden takia on usein haasteellista. Liikuntaesteisille hyvin sopivia kohteita ovat Sarviniemi, Satamosaarella päälaiturin alue ja Ilkonsaari suurelta osin. Hiitolanjoen kaikilla koskilla uudet kulkuväylät, nuotiokatokset, lintutorni ja käymälät rakennettiin mahdollisimman esteettömiksi. Kaikkiin säätiön omistamiin lintutorneihin on pääsy pyörätuolilla (Pien-Rautjärven lintutornien alatasanteelle). Huuhanrannan syksyllä 2024 päättyneessä investointihankkeessa parannettiin ranta-alueen esteetöntä saavutettavuutta.

Laitureita on Satamosaaren, Ilkonsaaren, Ruuhonsaaren ja Pullikaisensaaren retkisatamissa, sekä sopimuskohteista Karhusaarella ja Muukonsaarella. Sarviniemessä on Taipalsaaren kunnan omistama pienvenesatama. Syksyllä 2023 Koordi-hankkeessa tehdyn laitureiden tarkistuksen pohjalta kunnostuksia on voitu teettää vasta Muukonsaaren laitureille. Keväällä 2024 jäiden rikkomaa Ilkonsaaren Särkäsataman laituria ei korjattu, koska sen tilalle on olemassa suunnitelma isommalle laiturille. Laiturit voisivat olla investointihankkeen kohde lähitulevaisuudessa.

Alueiden huolto ja kunnossapito, yhteistyökumppanit

Retkeilijät ja matkailijat arvostavat virkistysalueiden luonnonympäristöä, siisteyttä ja hyviä palveluja. Siistit ja huolletut kohteet myös pysyvät kunnossa. Säätiön perushuolto ei kata laajempia kunnostuksia, jotka tulevat ajankohtaisiksi joskus yllättäen kovassa käytössä olevien rakenteiden ikääntyessä. Välttämättömät kiireelliset korjaukset pyritään teettämään nopeassa aikataulussa.

Alueiden huollosta on tehty eri yhteistyökumppaneiden kanssa pitkäaikaiset sopimukset, joiden perusteella alueiden huolto toteutui aikaisempien vuosien tapaan. Virkistysaluekoordinaattori pitää tiiviisti yhteyttä yhteistyötahojen kanssa kohteiden huoltoasioista.

Pidä Saaristo Siistinä ry on Saimaan retkisatamien huoltajana merkittävä yhteistyökumppani. PSS ry Huoltoalus m/s Roope-Saimaa kiersi säätiön retkisatamat parin viikon välein toukokuusta syyskuuhun. Huoltokäynneillä miehistön tehtäviin sisältyy alueen yleissiistiminen, saunojen käyttöönotto keväällä ja pesut kesän mittaan sekä pienet kunnostukset. Tarpeen mukaan hoidetaan kirveiden ja sahojen uusiminen, polttopuiden kuljetus ja siirto katoksiin. Vuonna 2024 PSS ry asensi Satamoon uuden poijun, vaihtoi Rastiniemen grillikatoksen tulipaikkaan pohjan, arinan ja tuhkalaatikon, purki ja irrotti Ilkonsaaren laiturin lisätyönä. Lisäksi paistotasoja ja arinoita uusittiin muissakin saarikohteissa, sekä kunnostettiin mm. Satamon saunan ovea ja laituria.

Roope-Saimaan kuljettamaa polttopuurankaa Ruuhonsaaren retkisatamassa. Kuva Hanna Ollikainen

Muiden alueiden huollon yhteistyökumppanit

Ruohosaari

Hämmäauteensuon laavu

Kempin laavu

Palosensaari

Hiitolanjoki

Päihäniemi

Karhusaari

Huuhanranta

Tarassiinlahti

Lepänkanto

Muukonsaari

Monnonlahti ja Suomensalo

Välväylän melontareitin rantautumiskohteet

Saimaan Latu ry

Ammattiopisto Luovi

Vilkjärven Erä ry

Aulis Rahikainen

Kokkolanjoen Erämiehet ry

Tmi Metsä-Jokke / Jouko Kärkkäinen

Tmi Metsä-Jokke / Jouko Kärkkäinen

Jari Rautio

Tmi Metsänemä / Esko Veijalainen

Savitaipaleen nuorison tuki ry

Tmi Mieliretki / Ville Törmälä

Marja Kurkaa / Ekväs

sopimuksia on tehty vuoden aikana paikallisten kyläyhdistysten ja metsästysseurojen kanssa.

Muita yhteistyökumppaneita

Kunnat ovat myös paitsi toiminnan rahoittajia myös tärkeitä yhteistyötahoja, joiden aloitteisiin säätiö pyrkii vastaamaan mahdollisuuksien mukaan. Säätiö on osallistunut mm. Luumäen kunnan Väliväylän melontareitin kehittämishankkeeseen.

Säätiön tarjoamat pienet rakennustyöt, polttopuuhuoltoon liittyvät toimet ja ympäristön siistiminen ovat tarjonneet yhteistyömahdollisuuksia oppilaitosten kanssa. Näistä on löytynyt oppimisprojekteja ja sopivia tehtäviä harjoittelijoille. Yhteistyöstä on hyötyä ja hyvää mieltä säätiölle tilaajana, tekijöille ja myös alueiden käyttäjille. Saimaan ammattiopisto Sampon luonto- ja ympäristöalan opiskelijat osallistuivat Muukonsaaren ja Sarviniemen huoltoon sekä Karhusaaren ja Rastiniemen puutalkoisiin.

Eksoten nuoret kesätyötoimintana kasasivat puunrankoja Päihäniemessä.

Vakituiset luotettavat yksityiset yhteistyöyritykset ovat suurena tukena myös akuuteissa tilanteissa. Tmi Metsäjokke toimitti polttopuita Karhusaareen, Ruuhosaareen sekä Hämmäauteensuon laavulle, sekä teki metsähoidollisia töitä Päihäniemessä. Metsäjokke myös mm. siirsi ylimääräisen käymälän Sarviniemestä Päihäniemeen, vaihtoi ilkvallan jäljiltä Rutolan kotalaavun nuotiogrillin, korjasi Monnonlahden käymälän portaat sekä laituria.

Metsän-, luonnon- ja ympäristöhoito

Virkistysaluesäätiön metsäomaisuuden hoitoa varten on tehty metsäsuunnitelma vuosille 2016-2025. Etelä-Karjalan metsänhoitoyhdistyksen laatiman suunnitelman ensisijaiset tavoitteet säätiön metsien hoidossa ovat virkistyskäyttö, maisemanhoito ja luonnon monimuotoisuuden vaaliminen. Vuonna 2024 metsänhoitosuunnitelman mukaisia töitä on toteutettu Päihäniemessä, Ilkonsaarella ja Pullikaisessa. Työt olivat kasvatusharvennuksia, kaadetut rungot hyödynnetään polttopuuna retkeilijöiden käyttöön. Myyntihakkuuta ei toteutettu.

Harvennettavaa puustoa Ruuhonpurnusaarella. Kuva Hanna Ollikainen.

Luonnonsuojelu

Virkistysalueet eivät ole luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita, mutta säätiön alueita koskevat harjajensuojeluohjelma ja rantojen suojeluohjelma. Säätiön kiinteistöillä metsien ja puuston käsittelyssä sekä alueiden suunnittelussa huomioidaan luonnon monimuotoisuus, maisemavot sekä luonnonsuojelu- ja metsälaissa määritellyt arvokkaat elinympäristöt. Rantojen käsittelystä on ohjeet maisemaan ja vesiensuojeluun liittyen lainsäädännössä, kaavoissa sekä metsätalouden yleisissä ohjeissa.

Säätiöllä on Hiitolanjoella vuonna 2021 perustettu 19 ha luonnonsuojelualue. Suojelualue sijaitsee ns. Lahnasensuvannon länsirannalla. Loppuvuonna Metsähallitus tiedusteli lupaa ko. alueen läpi virtaavien jokien ja lehtopuuston kunnostamiseen, sopimus allekirjoitettiin. Hankkeesta ei tule kustannuksia säätiölle.

Laavukohteista Hämmäauteensuon laavu sijaitsee luonnonsuojelualueella, jonka omistaa Lappeenrannan kaupunki. Tämä vaikuttaa mm. siihen, ettei edes alueella olevia maapuita saa hyödyntää polttopuuna, vaan ne tulee jättää lahoppuiksi.

Tiet ja virkistysalueiden pysäköintialueet

Virkistysaluesäätiö on osakkaana tiekunnissa Rastinniemen, Huuhanrannan, Päihäniemen, Lepänkannon ja Hämmäauteensuon virkistysalueille menevillä yksityisteillä. Lisääntynyt retkeily on luonut painetta ympärivuotiselle huollolle. Tämä koskee myös teitä ja virkistysalueiden pysäköintialueita. Talviaikainen retkeily on lisääntynyt, mikä on tuonut tarpeen lumien auraukseen. Vuonna 2024 auraukset tuli Rastinniemeen, Päihäniemeen ja Sarviniemeen menevillä yksityisteillä ja virkistysalueiden pysäköintipaikoilla. Myös Hiitolanjoen koskien pysäköintialueita aurattiin.

Pyörälautta Rasti

Pyörälautta Rastin vuokraus, liikennöinnin järjestäminen ja lipunmyynti on ollut Virkistysaluesäätiön tehtävänä vuodesta 2021. M/s Rasti on Arctia Meritaito Oy:n entinen väylänhoitoalus, jonka muutos pyörälautaksi toteutettiin investointi-hankkeella 2021. Hankerahoitus velvoittaa pitämään aluksen rahoituksen mukaisessa käytössä vuoteen 2027. Lautan liikennöinnistä vastasi vuonna 2024 Saimaan sisävesiliikennöinti. Lipunmyynti oli edellisvuosien tapaan Matkahuollon lippukaupassa, mutta on tehty päätös siirtää lipunmyynti Johku-alustalle. Kesällä 2024 Rasti aloitti liikennöinnin pyöräreitillä 1.6. ja kausi päättyi 23.8. Edellisvuonna osittain hankerahoituksella toteutettuja saariretkiä ei voitu tarjota. Matkustajien määrä saatiin nousemaan edellisen vuoden notkahduksesta ja oli noin 1500 henkilöä. Rastin pyörälauttaliikenteen tulos oli edellisvuosien tapaan tappiollinen, kunnat vastaavat tappiosta sopimuksen mukaisesti.

Pyörälautta Rasti ja kippari Ville Mantere Sarviniemen satamassa.

Kuva Hanna Ollikainen.

Virkistysalueiden käyttäjät

Virkistysalueet ovat vapaasti niin kaikkien maakunnan asukkaiden kuin myös matkailijoiden käytettävissä luonnossa virkistymiseen. Kehittyneitä menetelmiä tarkkojen tilastojen keräämiseen käyttäjien määristä ei ole edelleenkään saatu käyttöön, koska seurantalaitteet ovat kalliita. Vertailukelpoiset kävijäseurantatiedot olisivat tarpeelliset toiminnan suunnittelua varten sekä rahoittajille kerrottavaksi vaikuttavuuden arviointiin. Kävijämäärien kehityksestä saadaan epäsuoria indikaattoreita huollon havainnoista, joiden perusteella voi todeta, että kävijämäärät eivät

ainakaan ole vähentyneet, sillä luontoon ja retkeilyyn kohdistuva kiinnostus on pysyvästi kasvussa, ja kehittämistyö esim. Hiitolanjoella houkuttelee kävijöitä. Virkistysaluesäätiön tuottamilla palveluilla on kysyntää ja toiminnan merkitystä korostaa se, että maakunnassa ei ole Metsähallituksen luontopalveluja vastaavasti kuten muissa maakunnissa. Hiitolanjoella Kangaskoskella ja Lahnasenkoskella Rautjärven kunnan asentamien kävijälaskureista saadut lukemat näyttivät kummallakin koskella noin 15 000 kävijää vuoden 2024 aikana.

Suosituimmat kohteet ovat Satamosaari, Ruuhonsaaret, Päihäniemi, Sarviniemi ja Hiitolanjoki, joissa kävijöitä on vuosittain useita tuhansia. Karhusaari Lappeenrannan Kaupunginlahden edustalla on ollut suosittu talviretkien kohde, kesäaikaan melojien kohteena, ja kävijät lisääntyvät moninkertaisesti milloin vesibussiliikenne kaupungin satamasta on käynnissä. Sarviniemestä on tullut suosittu ympärivuotinen retkikohde ja sen suosio kasvanut mm. Saimaan saaristoreitin pyöräilijöiden myötä. Myös monet ryhmät hyödyntävät Sarviniemen palveluita virkistymiseen, kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin. Satamosaaren käyttäjät ovat pääsääntöisesti veneilijöitä, joitakin risteilyryhmiä käy kesäaikaan, mutta yksittäisiä kävijöitä on liikkeellä myös talviseen aikaan hiihtäen tai moottorikelkalla. Hiitolanjoen vetovoiman ja kävijämäärien kasvu koskien avaamisen myötä on jo näkyvissä – ympäri vuoden, polut syntyvät kulkijoiden toimesta, sillä talvikunnossapitoa ei poluilla ole. Jotta kohteisiin on pääsy myös talvella, säätiön osallistuu aurasukuluihin Rastinniementien, Sarviniemen sekä Päihäniemen ja Hiitolanjoen pysäköintialueilla.

Suomen Ladun aluepäivien osallistujia Lahnasenkoskella.

Kuva Hanna Ollikainen.

Käyttäjäpalautteet

Säätiön nettisivuilla <https://ekvas.fi/> on palautelomake ja lisäksi säätiöllä on sähköpostiosoite virkestysaluesaatio@ekvas.fi. Palautteita saadaan myös Virkistysaluesäätiön FB-sivun sekä Outdoor Activen "Kommentit ja arvostelut" -sivun kautta.

Palautteissa saadaan usein kiitosta, mutta myös kritiikkiä järjestelyjä tai toisia käyttäjiä kohtaan. Jotkin palautteet ovat koskeneet myös rauhattomuutta kohteissa, joka sekin on lisääntyneen retkeilyn sekä uusien käyttäjäryhmien mukana hienoisesti kasvanut ilmiö. Kesällä 2024 keskustelua syntyi Huuhanrannan muuttuneista ajojärjestelyistä, joista säätiö sai myös suoraa palautetta. Useimmat Huuhanrannan retkeilijät olivat tyytyväisiä autojen poistamiseen rannalta, mutta oli myös niitä, jotka kokivat ajokiellon saavutetun oikeuden menetykseksi.

Ilmoitukset käymälöiden täyttymisestä ja polttopuiden loppumisesta otetaan kehittävänä palautteena, johon pyritään reagoimaan mahdollisuuksien mukaan huoltokäynneillä.

Säätiön järjestämät tapahtumat sekä mukana yhteistyössä

1.6.2024	Kesän ja Rasti-lautan kauden avaus Sarviniemessä
8.6.2024	Hiitolanjoki hurmaa – Hiitolanjoen avajaistapahtuma, päävastuu Rautjärven kunnalla
15.6.2024	Huuhanrannan avajaiset yhteistyössä Ruokolahden kunnan kanssa
17.8.2024	Frank Martelan nuotiopiiri Huuhanrannalla, järjestäjä Ruokolahden kunta
6.5. ja 10.10	Tupaillat Utulassa Huuhanrannan muutoksista, mukana UPM:n edustaja 6.5.

*Hiitolanjoki hurmaa -
tapahtumassa
Kangaskoskella puheen piti
kansanedustaja Jukka
Kopra.*

Kuva Hanna Ollikainen.

Saadut huomionosoitukset

Toimitusjohtaja Hanna Ollikaiselle myönnetty Suomen Valkoisen Ruusun ansioristi säätiön esityksestä. Ansiomerkin saajat julkaistiin itsenäisyyspäivänä.

Virkistysaluesäätiön vaikutus- ja näkyvyystyö

27.-28.6.2024	Retkikatamien esittely Saimaa Geoparkin evaluaattoreille
30.9.2024	Webinaari kuntapäättäjäille ja kuntien toimihenkilöille
7.11.2024	Vesilupapäivillä esitelmä

KEHITTÄMINEN, TULEVAISUUDEN SUUNNITTELU JA HANKETOIMINTA

Hiitolanjoen ennallistusprojekti

Vuosina 2021-2023 toteutettu Hiitolanjoen ennallistusprojekti oli suuri ponnistus ja mittavin projekti koko toiminta-aikana. Patojen purku- ja koskien ennallistus toteutui suunnitellulla aikataululla.

Lahnasenkoski ostettu kiinteistökaupalla Vantaan Energia Oy:ltä 2017, ennallistus 2022

Kangaskosken ja Ritakosken voimalat ostettiin säätiön omistukseen osakekaupalla 2019, jolloin Hiitolanjoen Voima Oy tuli säätiön tytäryhtiöksi. Kangaskoskella ennallistusprojekti toteutui 2021 ja Ritakoskella 2023.

Hiitolanjoen koskien ennallistuksen uhanalaisen järvilohen pelastamiseksi on toteutettu ja koskien ympäristön reitit rakennettu vetovoimaiseksi luonto- ja kulttuurimatkailualueeksi. Voimalarakennukset on suojeltu arvokkaina kulttuurihistoriallisina ympäristöinä, mikä velvoittaa huolehtimaan rakennusten säilymisestä. Voimalarakennusten tulevaa käyttöä on jo valmisteltu, Kangaskoskella varmistui rahoitus museon toteuttamiseen ja Ritakosken voimalaan teetettiin kuntotutkimus ja suunnitelma tilojen muutostöistä kahvilatoimintaan. Hiitolanjoen alueelle toteutettiin uudet opasteet vuonna 2024 kertomaan voimaloiden historiasta ja koskien ennallistuksesta.

Yhteistyö kuntien kanssa

Etelä-Karjalan kaikki 9 kuntaa nimeävät säätiön hallituksen jäsenet. Säätiöllä on kuntien kanssa myös sopimus, jonka perusteella säätiö tuottaa virkistys- ja retkeilypalveluita kuntien asukkaille ja matkailijoille. Kuntien korvaus nousi tasolle 0,80 €/asukas vuonna 2024. Vuoden aikana kuntien kanssa käytiin neuvottelu säätiön toiminnan varmistamisesta ja kunnille esitettiin kuntien vuotuisen rahoitukseen lisäystä 1,20 euroon/asukas kuntien vuoden 2025 talousarviovalmistelussa.

Virkistysaluesäätiön tekee toiminnassaan yhteistyötä kuntien kanssa:

- Saimaan saaristoreitin ohjausryhmä, säätiö vastaa Rasti-lautan hallinnoinnista.
- Hiitolanjoen projekteissa on tiivis yhteistyö Rautjärven kunnan kanssa.
- Ruokolahden kunnan kanssa Huuhanrannan kehittämisessä.
- Kutilan kanavan seurantaryhmään ja kehittämissuunnitteluun osallistuu Hanna Ollikainen.
- Luumäen kunnan Väliväylän rantautumispaikkojen huolto säätiön vastuulle 2025 alkaen.
- Taipalsaaren kunnan alueelta säätiön huollettavaksi Väliväylältä Orjainsalmen taukopaikka.
- Imatralla yhteistyö tulevan Erä- ja luontomuseon kanssa neuvottelut Haapasaaresta.
- Parikkalan kanssa käyty alustavaa keskustelua lintukohteiden kehittämisestä.
- Ekvaa huoltaa Lappeenrannan kaupungin kohteita Mikonsaarella, Rutolassa ja Kärenkylässä.
- Muukonsaaren kehittäminen yhdessä Lappeenrannan kaupungin kanssa.
- Kuntien retkikohteista ja reiteistä tiedottaminen Outdoor Active-alustalla ja Lipas-rekisterissä, josta tiedot näkyvät retkikartta.fi-palvelussa sekä luontoon.fi-palvelussa.
- Maakunnallisen luonnon virkistyskäyttösuunnittelun valmistelu yhdessä kuntien kanssa.

Virkistysalueyhdistysten yhteistyö Saimaan alueella

Virkistysaluesäätiö on mukana muiden maakunnallisten virkistysalueyhdistysten 'virkkareiden' toimihenkilöiden verkostossa. Läheisin sisarorganisaatio on Saimaan virkistysalueyhdistys, jolla on retkisatamia Etelä-Savossa Mikkelin, Puumalan ja Savonlinnan alueella.

Säätiö toimii yhteistyössä Saimaa Geopark ry:n kanssa, toimistot ovat samassa kiinteistössä ja henkilöstö toimii tiiviisti yhteistyössä ja on jopa ollut yhteisiä työntekijöitä. Hanna Ollikainen ja Marja Kurkaa osallistuivat Saimaa Geoparkin evaluointiin 27.-28.6.2024 esitellen säätiön kohteita. Organisaatioiden yhteistyö sai huomioita hyvänä käytäntönä.

Toiminnan resurssien riittävydestä on viritelty keskustelua kuntien kanssa, pohdittu pienten toimijoiden yhdistämistä Saimaan alueella. Tässä keskustelussa ei edetty vuoden 2024 aikana.

Saimaa Geoparkin tarkastus Sarviniemessä. Vasemmalta Gloria Maria Garcia-Hoyo (Espanja), Vilma-Lotta Tallgren ja Mikko Ikävalko Saimaa Geoparkista, Ibrahim Komoo (Malesia) ja Hanna Ollikainen.

Kuva Hanna Ollikainen.

EU-hankkeet

Virkistysaluesäätiö on toteuttanut luonnon virkistyskäytön kehittämistä sekä infraa Etelä-Karjalan maakunnassa EU-rahoitteisilla hankkeilla. Vuonna 2024 toteutettiin yhdeksää eri hanketta, joista viisi hanketta päättyi vuoden aikana, ja neljä jatkuu vuodelle 2025.

Vuonna 2024 päättyneet hankkeet

- **Our Saimaa Seal LIFE-hanke 2020-2024**

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö on mukana Metsähallituksen hallinnoimassa LIFE-ohjelman projektissa. Projektin tavoitteena on ehkäistä ja vähentää ilmastonmuutoksen, kalastuksen, ihmislähtöisen häiriön sekä kannan pienuuden aiheuttamia ongelmia saimaannorppakannalle.

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön toimenpiteinä hankkeessa on rakennettu Sarviniemen venesatamaan esteetön käymälä sekä esteetön polku satamasta Suuren Sarviniemen kärkeen. Vuonna 2023 hankkeen toimenpiteissä oli taukoa muiden hankkeiden loppuun saattamisen vuoksi. Saimaannorpasta kertovat infotaulut retkisatamiin toteutettiin hankkeen viimeisenä vuonna, ja hanke saatiin Ekvasin osalta päätökseen. Hanke päättyi 31.12.2024

Rahoitus: EU:n Life-ohjelma n.70 %, loppu Etelä-Karjalan liitolta.

*Norpan elämäntulkua
esittelevät infotaulut
Sarviniemen kärjen
näköalapaikalla.*

Kuva Marja Kurkaa

- **Lahnasenkosken retkeilyinfra 2022-2024**

Hiitolanjoen koskien ennallistuksen yhteydessä parannettiin alueen palveluita kävijöille yleishyödyllisellä investointihankkeella. Saavutettavuuden ja turvallisuuden vuoksi alueen polut rakennettiin esteettömiksi, samoin lintutorni ja nuotiokatos. Pääosin rakentaminen toteutui vuosina 2023, polkujen viimeistelyyn haettiin jatkoaika vuodelle 2024. Hanke päättyi 30.6.2024.

Rahoitus: 70 % Kaakkois-Suomen ELY-keskus / EU:n maaseudun kehittämisohjelma, EKSPS-avustus.

Lahnasenkosken alueen viimeistelyä, rantapolku voimalan alapuolella.

Kuva Hanna Ollikainen

- **Koordi 2022-2024**

Hankkeella oli tavoitteena kehittää retkisatamien ja virkistysalueiden ylläpidon käytäntöjä toimijoiden ja asukkaiden hyödyksi yhteistyössä Pidä Saaristo Siistinä ry:n, Saimaan virkistysalueyhdistyksen, Saimaa Geopark ry:n yhteistyönä. PSS ry on osatoteuttajana hankkeessa ja hanke oli alueiden välinen. Hanke päätettiin jatkoajan jälkeen 30.6.2024.

Rahoitus: 100 % EU:n maaseudun kehittämisohjelma /Kaakkois-Suomen ja Etelä-Savon Ely-keskukset.

- **Huuhanrannan esteetön saavutettavuus ja palvelujen kehittäminen 2023-2024**

Huuhanrannan 1,5 km pitkä hiekkaranta Ruokolahdella on saanut paljon julkisuutta, joten Ruokolahden kunta on tehnyt säätiölle aloitteen palvelujen kehittämisestä virkistysalueella. Huuhanranta on myös Saimaan saariston pyöräilyreitillä varrella. Säätiö osti Tornatorilta 2022 lisäalueen, ja vuokrasi UPM:ltä rannan itäosan 10 vuodeksi 2023 alkaen, jolloin kehitettävää aluetta on oman noin 8 ha lisäksi vuokrattu 7 ha. Yleishyödyllisen investointihankkeen tavoitteena on parantaa Huuhanrannan saavutettavuutta ja esteettömiä retkeilypalveluja kaikille kävijäryhmille luonnon ehdoilla. Hanke päättyi 31.10.2024.

Rahoitus: Etelä-Karjalan Kärki-Leader 60 %, sekä EKSPS ja OP Etelä-Karjala.

Huuhanrannalle vuonna 2024 valmistunut uusi käymälä-polttopuukatos, taustalla grillikatos.

Kuva Hanna Ollikainen

- **Hiitolanjoen opasteet 2024**

Hiitolanjoen alueen viimeistelyä varten toteutettiin erillinen opastehanke, jolla toteutettiin laadukkaat infotaulut esittelemään aluetta ja kertomaan patojenpurkuprojektista ja sen merkityksestä. Lisäksi teetettiin joen luonnosta ja osin myös historiasta kertovia tauluja polkujen varrelle, grillikatoksille ja lintutornille. Hanke päättyi 30.9.2024.

Rahoitus: Etelä-Karjalan Kärki-Leader 60 %, ja Raija ja Ossi Tuuliaisen säätiö

Hiitolanjoen alueen kartta-
ja infotaulu.

Kuva Hanna Ollikainen

Vuonna 2024 käynnistyneet vuodelle 2025 jatkuvat hankkeet

- **Luontokohteiden kulttuuriperinnöstä vetovoimaa rajaseudun matkailuun 2024-2025**

Luontokohteiden kulttuuriperinnöstä vetovoimaa rajaseudun matkailuun -hankkeen tavoitteena on vahvistaa luontoon ja kulttuuriin liittyvän liiketoiminnan elinvoimaisuutta ja luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Hankkeessa kootaan Etelä-Karjalan luontoon liittyvää kulttuuriperintötietoa ja kehitetään siihen liittyvää tuotteistamista sekä lisätään luontoa ja kulttuuria yhdistävien kohteiden ja palvelujen näkyvyyttä. Kehittämiskohteiksi kulttuuriperinnön esilletuomisessa valittiin Ekvasin kohteista Muukonsaari, Sarviniemi ja Hiitolanjoki. Koska Hiitolanjoella on aiemmin tehty paljon tutkimustyötä, teetti LAB Muukonsaaren ja Sarviniemen alueilta perinnemaisemaselvitykset, jotka antavat paljon materiaalia kulttuuriperinnön esille tuomiseen.

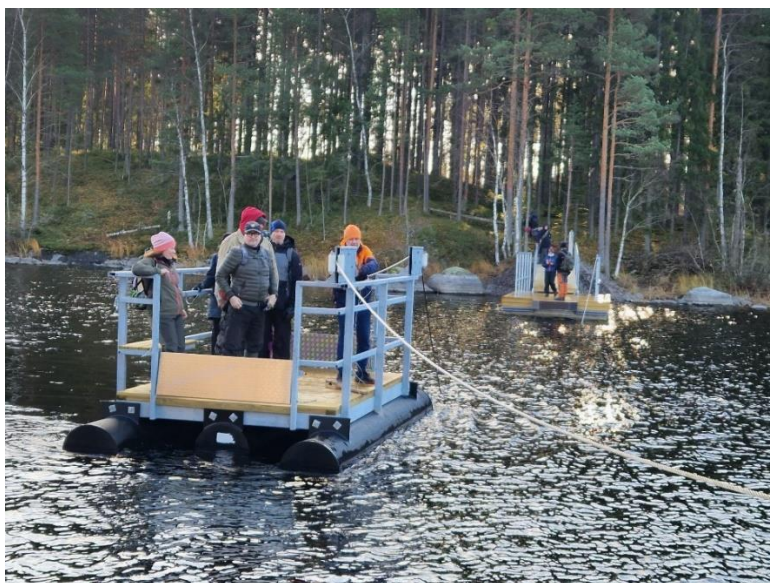
Vuonna 2024 LAB-ammattikorkeakoulu on hankkeen hallinnoija ja Ekvas osatoteuttajana. Hanke päättyy 31.12.2025.

Rahoitus: 100 % EU:n maaseudun kehittämisohjelma /Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

- **Muukonsaaren ja Karinsaaren saavutettavuuden parantaminen**

Muukonsaaren potentiaalia voidaan saada paremmin käyttöön helpomman saavutettavuuden avulla. Hankkeessa rakennetaan vetolossi mantereeseen ja saaren välille ja lossirannasta polku saaren läpi retkikeskukseen. Retkikeskuksen alueella parannetaan alueen palveluja eri käyttäjäryhmille. Sähköttömien olemassa olevien rakennusten käyttöikää pidentävät korjaukset ja aurinkosähköjärjestelmä päärakennukseen sekä saunalle lisäävät turvallisuutta. Toisena kohteena hankkeessa on lähialueella sijaitseva säätiön lahjoituksena saama Karinsaaren mökki, jossa myös parannetaan mökin käyttöturvallisuutta ja kunnostetaan laituri. Karinsaaresta kehitetään varauskohde vesiretkeilyyn pienryhmille. Hanke päättyy viimeistään 31.12.2025.

Rahoitus: 60 % Kaakkois-Suomen ELY-keskus / EU:n maaseudun kehittämisohjelma, EKSPS-avustus.

*Ammattiopisto Sampon opiskelijat testaavat Muukonsaaren lossia.
Kuva Marja Kurkaa*

- **Kangaskosken museo**

Hankkeella kunnostetaan suojeltu kulttuurihistoriallinen voimalarakennus museokäyttöön sekä hankitaan esitystekniikka ja teetetään museokyltit voimalasaliin. Hankkeessa hyödynnetään aiemmissa suunnitteluhankkeissa tuotetut suunnitelmat ja sisällöt. Kangaskosken ainutlaatuinen voimalamuseo avaa vesivoiman tuottamisen tekniikkaa ja historiaa Hiitolanjoen avointen koskien ympärille syntyneen matkailukohteen kävijälle. Hanke päättyy 31.12.2025.

Rahoitus: 60 % Kaakkois-Suomen ELY-keskus / EU:n maaseudun kehittämisohjelma, 40 % Rautjärven kunta.

- **Etelä-Karjalan luonnon virkistyskäytön toimintasuunnitelma ja retkeilykohteiden digitaalinen saavutettavuus**

Hankkeessa laaditaan Etelä-Karjalan maakunnan luonnon virkistyskäytön toimintasuunnitelma, jossa määritetään maakunnan eri alueiden vahvuuksien perusteella kehitettävät reitit ja kohteet sekä muut toimenpiteet palvelujen laadun kehittämiseen ja infrastruktuurin ylläpitämiseksi. Suunnitteluprojekti toteutetaan laajalla kuulemisella kuntien reittiasioista vastaavien

toimihenkilöiden sekä muiden retkeily- ja ulkoilutoimijoiden kanssa, ja toimintasuunnitelmaan sisällytetään myös toimijoiden roolit ja työnjako sekä yhteistyön toimintamalli. Erillisenä toimenpiteenä hankkeessa parannetaan Etelä-Karjalan maakunnan virkistys- ja retkikohteiden digitaalista näkyvyyttä ja saavutettavuutta tallentamalla Lipas-liikuntapaikkarekisteriin maakunnan reittien ja kohteiden tiedot uudelle kansalliselle alustalle. Hanke päättyy 30.10.2025 (mahdollisesti haetaan jatkoaikaa.)

Rahoitus: 80 % Etelä-Karjalan liitto (AKKE), 20 % kunnat.

Muu hankevalmistelu

Vuonna 2024 valmisteltiin seuraavia hankkeita:

- Hietasaaren saunan suunnittelu käyntiin loppuvuodesta
- Lintukohteiden kehittämishankkeen valmistelusta keskustelu Parikkalan kunnan kanssa

TIEDOTTAMINEN

Nettisivut ja sosiaalinen media

Virkistysaluesäätiö ylläpitää maakunnallista retkeilykohteiden portaalia verkkosivustollaan www.ekvas.fi. Säätiöllä on käytössä kansainvälisen näkyvyyden takaava Outdoor Active -julkaisualusta, josta maksetaan vuosilisenssimaksu. Outdoor Activessa ylläpidetään myös kuntien retkeilyreittien ja retkikohteiden tiedot. Virkistysaluesäätiö on ylläpitää retkeilykohteiden tietoja myös Lipas-rekisterissä, josta sisällöt näkyvät vuoden 2024 joulukuusta alkaen Luontoon.fi-sivustolla.

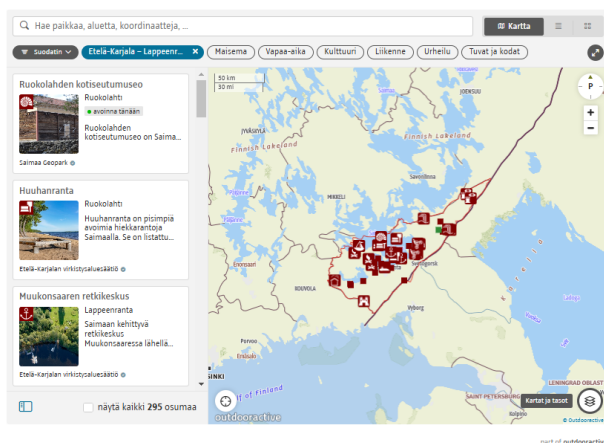
Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön Facebook-tilillä on seuraajia 2700 ja Instagram-sivulla 893.

Hiitolanjoen projektin käytössä on sivut osoitteessa <https://hiitolanjoki.fi/>. Hiitolanjoen Facebook-sivulla on seuraajia 2500 ja Instagram-tilillä 592.

Kuntien kanssa pyritään tekemään yhteistyötä Etelä-Karjalan retkeilymahdollisuuksista tiedottamisessa. Säätiön toimesta on tehty esittelysivuja myös kuntien reiteistä ja retkikohteista.

Ilmoitus Suomen Kuvalehdessä elokuussa Suomen luonnonpäivän yhteydessä. Virkistysaluesäätiö toteutti ja rahoitti ilmoituksen yhdessä Etelä-Karjalan Liiton ja GoSaimaan kanssa.

Kohteet

*Etelä-Karjalan maakunnan
retkikohteita voi selata säätiön
sivuilla osoitteessa ekvas.fi.*

LÄHIPIIRI

Hallituksen palkkiot

Hallituksen jäsenille on maksettu palkkioita yhteensä 8 114,97 euroa. Kokouspalkkio on 90,00 euroa/kokous, puheenjohtajalle 50 % korotettuna. Hallituksen puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle on maksettu vuosipalkkiot, jotka sisältyvät em. kokonaispalkkiosummaan. Hallituksen jäsenet saavat km-korvauksen kokousmatkoista.

Henkilöstön palkat

Säätiön maksamat palkat, palkkiot ja korvaukset henkilöstölle yhteensä vuonna säätiön perustoiminnan tehtävissä yhteensä 61 458,69 euroa sisältäen lomapalkat ja hanketyölle kirjattuna 58 121,48 euroa. Henkilöstöä projekteissa on ollut myös osa-aikaisena, osa hyvin lyhytaikaisesti, yhteensä noin 2,1 henkilötyövuotta. Yhteensä palkkoja on maksettu 4 eri henkilölle. Oman auton käytöstä on maksettu verottajan hyväksymät verovapaat km-korvaukset, päivärahoja vain maakunnan ulkopuolelle ulottuvilta satunnaisilta matkoilta.

Tytäryhtiöiden henkilöstö ja lähipiiritoimet

Matti Viialainen toimii Virtaankosken Voima Oy:n toimitusjohtajana ja laskuttaa tehtävien hoidosta Hiitolanjoen Voima Oy:ltä. Virtaankosken Voima Oy:n Leader-hankkeeseen palkattu projektipäällikkö Tiina Miettinen irtisanoutui maaliskuussa, ja hänen tilalleen rekrytoitiin Sari-Anna Vilander. Virtaankosken Voima Oy ostaa Hiitolanjoen Voima Oy:ltä Hanna Ollikaisen asiantuntijatyötä padonpurkuhankkeen valmisteluun ja rahoitushakemusten laatimiseen. Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö laskuttaa yhtiön hallintotyön Virkistysaluesäätiöltä, jolloin Hanna Ollikaisen työ yhtiöille liittyy säätiön toimitusjohtajan tehtävään ja korvaus tehdystä työstä sisältyy virkistysaluesäätiön maksamaan palkkaan.

Jäsenyydet

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö on jäsenenä seuraavissa yhdistyksissä

- MHY Etelä-Karjala ry
- Pidä Saaristo Siistinä ry
- Hiitolanjoki-yhdistys ry
- Saimaan vesiensuojeluyhdistys ry

KONSERNI / TYTÄRYHTIÖT

Hiitolanjoen Voima Oy

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiöllä on tytäryhtiö vuodesta 2019. Yhtiön osakkeiden ostamisen tarkoitus oli lopettaa voimantuotanto Rautjärven kunnassa sijaitsevat Kangaskosken ja Ritakosken vesivoimalaitoksilla. Kangaskoskella voimantuotanto loppui heinäkuussa 2021 ja Ritakosken tuotanto kesällä 2023 ja säätiö on toteuttanut koskilla mittavan projektin, jossa voimaloiden säännöstelypadot on purettu, kosket rakennettu lohikaloille soveltuviksi poikastuotantoalueiksi. Projektin rahoitus on purettu, kosket rakennettu lohikaloille soveltuviksi poikastuotantoalueiksi. Projektin rahoitus on purettu Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön tähän luonnonhoitoprojektiin hakemilla rahoituksilla, saaduilla avustuksilla ja lahjoituksilla sekä osin EU-ohjelmärahoituksella. Koska yhtiö on voimalakiinteistöjen omistaja, säätiön ja yhtiön välillä on keskinäinen sopimus roolin ja tehtävien määrittämiseksi. Lisäksi on tehty vuokrasopimus, jolla Virkistysaluesäätiö voi toimia ja kehittää retkeilyn palvelurakenteita

Kangaskosken ja Ritakosken voimalakiinteistöillä, sekä sopimus yhtiön hallintotehtävien hoitamisesta, siten että säätiö laskuttaa toimitusjohtajan työn Hiitolanjoen Voima Oy:ltä. Yhtiö teetti vuosina 2020-21 Kangaskosken ja Ritakosken voimalarakennusten kattojen kunnostuksen, johon saatiin ELY:ltä rakennusperinnön säilyttämiseen tarkoitettua avustusta. Yhtiö tarvitsi lisäksi muuta rahoitusta, joka järjestettiin 150 000 euron lainana Virkistysaluesäätiöltä (Hiitolanjoelle kohdennettuja avustuksia). Velka muutettiin yhtiölle svop-pääomaksi. Vuonna 2023 yhtiö käynnisti Kangaskosken voimalan ikkunoiden kunnostusprojektin yhteistyössä XAMK-ammattikorkeakoulun kanssa. Tähän on myönnetty Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta rakennusperinnön kunnostusavustusta 10 000 euroa, jonka saa maksuun ikkunoiden ja oven valmistuttua, XAMK:sta aiheutuneen viivytyksen vuoksi valmistuminen on siirtynyt vuoteen 2025. Yhtiö haki rakennusperinnön kunnostusavustusta myös Ritakosken voimalan kuntotutkimukseen ja suunnitteluun, jotka teetettiin Granlund Oy:llä syksyllä 2024.

Konsulttitoiminta muilla alueilla

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön projekti Hiitolanjoella on saanut paljon huomiota julkisuudessa ja sitä seurataan esimerkkinä muissa vastaavissa pienvesivoimalaitoskohteissa eri puolilla Suomea. Säätiön puoleen on käännytty Hiitolanjoen onnistuneen projektin johdosta ja tiedusteltu neuvoja ja opastusta muille vastaaville jokikohteille, joilla suunnitellaan ennallistamishankkeiden käynnistämistä, voimalatoiminnan lakkauttamista ja kalateiden avaamista. Yhteydenotto tuli myös MMM:ltä, joka toteutti hallitusohjelman mukaista Nousu-ohjelmaa kalojen nousuesteiden poiston rahoittamiseksi. Koskiprojektiosaamisen myynnissä nähtiin mahdollisuus paitsi 'maksaa takaisin ministeriölle' ja jakaa hyvää asiaa eteenpäin, myös mahdollisuus saada rahallista hyötyä Hiitolanjoen alueen jatkokehittämiseen. Osaamisen myynti päätettiin kanavoida tytäryhtiön kautta siten, että Hiitolanjoen Voima Oy on laskuttaja ja ostaa konsulttipalvelu maakuntaneuvos Matti Viialaiselta. Ensimmäinen kohde oli Palokinkoski Heinäveden kunnassa, missä selvityksen tilaajina ovat Heinäveden ja Tuusniemen kunnat. Palokin selvitys luovutettiin tilaajille ja julkaistiin syksyllä 2022.

Virkistysaluesäätiön toimitusjohtaja Hanna Ollikainen on avustanut Sysmän Virtaankosken hankkeessa vesilupahakemuksen valmistelua ja rahoitusten hakemista projektille. Hiitolanjoen Voima Oy saa konsulttitoiminnasta liikevaihtoa, jonka tuoton yhtiö käyttää omaan toimintaan, mm. tuleviin voimalarakennusten kunnostuksiin.

Sysmän Tainionvirta Oy (entinen Virtaankosken Voima Oy)

Toinen mittaluokaltaan suurempi konsulttiprojekti käynnistyi Sysmän Virtaankoskella vuoden 2021 lopulla Maa- ja metsätalousministeriön teettämän selvityksen jälkeen. Hiitolanjoen projektista saatua kokemusta pyydettiin mukaan Päijät-Hämeessä sijaitsevalle Virtaankoskelle, kun paikallista toimijaa ei löytynyt ja ministeriössä ratkaisua pidettiin toivottavana.

Virkistysaluesäätiön ja Hiitolanjoen Voima Oy:n hallitukset päättivät harkinnan jälkeen lähteä hankkeeseen, perusteluina:

- Sysmän Tainionvirta Oy:n omistus on tarkoitettu tilapäiseksi, eikä sen hankinta sisällä merkittävää riskiä, jolloin sen omistaminen ei ole vastoin Virkistysaluesäätiön sääntöjä.
- Virkistysaluesäätiön kannalta kysymys ei ole liiketoiminnasta vaan kiinteistön omistuksesta, jolloin sen ei pitäisi myöskään säätiölain kannalta ongelmallista.
- Hankkeessa ei ole taloudellista riskiä, sillä rahoitus oli pitkälle neuvoteltu, kun hankkeeseen päätettiin lähteä. Päärahoitus varmistettu MMM:n Nousu-ohjelmasta.

Hiitolanjoen Voima Oy teki loppuvuonna 2021 päätöksen Virtaankosken Voima Oy:n osakkeiden ostamisesta kahdelta omistajalta; kauppasopimukset allekirjoitettiin 29.11.2021 ja 3.1.2022. Kaupan

tarkoituksena on toteuttaa Sysmän kunnassa sijaitsevassa Virtaankosken voimalapadon purku ja kosken ennallistus vastaavanlaisessa projektissa kuten Hiitolanjoella on käynnissä.

Maatalous- ja metsätalousministeriö oli ilmoittanut valmiudesta rahoittaa Virtaankosken Voima Oy:n osakekauppaa ja ennallistamista päärahoittajana samoin kuin Hiitolanjoen projektissa. Virtaankosken selvitystyössä ei löytynyt paikallista tahoa, joka olisi ottanut vastuun toteutuksesta, jolloin nousi esille ehdotus Hiitolanjoella kertyneen kokemuksen hyödyntämisestä siten, että Hiitolanjoen Voima Oy toimisi muutoksen mahdollistajana ja tulisi Virtaankosken omistajaksi.

Etelä-Karjalan virkistysalue säätiön hallitus käsitteli Virtaankosken Voima Oy:n hankintaan ja kosken ennallistusprojektiin osallistumista kokouksessaan 21.10.2021. Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen, jonka mukaan säätiö hakee MMM:ltä avustusta ja WWF:ltä lahjoitusta sekä pääomittaa vastaavalla summalla tytäryhtiö Hiitolanjoen Voima Oy:tä osakekaupan rahoittamiseksi, vaikka kaupan kohde ei sijaitse Etelä-Karjalan maakunnassa. Määräaikainen projekti tuo hyötyä Hiitolanjoen Voima Oy:lle arvonlisäverollisen asiantuntijapalvelumyynnin katteena käytettäväksi mm. tuleviin voimalarakennusten kunnostuksiin.

Virtaankosken Voiman osakkeiden ostosta päätös tehtiin ehdollisena siten, että osakekauppa toteutuu mikäli saadaan kauppahintaa vastaava määrä avustuksia. Kun rahoituspäätökset saatiin Pohjois-Savon ELY-keskukselta ja WWF:ltä joulukuussa, voitiin yhtiökauppa viedä päätökseen tammikuussa 2022.

Luonto- ja virkistysarvojen hyväksi tehtävän Virtaankosken-projektin rahoitus tulee kokonaisuudessaan yhtiöiden ja säätiön ulkopuolelta. Virtaankosken Voima Oy:n yhtiöjärjestyksessä toimiala ja toiminta muutettiin yleishyödylliseksi yhtiöksi ja yhtiön nimeksi Sysmän Tainionvirta Oy. Ensimmäisten ostoon tarvittavien avustus- ja lahjoituserien jälkeen muu rahoitus on saatu suoraan yleishyödylliselle yhtiölle, joka toteuttaa koko Virtaankosken ennallistamisprojektin. Sysmän Tainionvirta Oy:n toimitusjohtaja on Matti Viialainen, yhtiö ostaa hankeasiantuntemusta (rahoitushaku) emoyhtiöltään Hiitolanjoen Voima Oy:ltä (tj. Hanna Ollikaisen työtä).

Sysmän Tainionvirta Oy käynnisti rahoituksen varmistuttua suunnittelun, ja vesilain mukainen lupahakemus jätettiin Etelä-Suomen AVI:lle loppuvuonna 2023. Päätös sai lainvoiman kesäkuussa 2024, jonka jälkeen yhtiö käynnisti urakan kilpailutuksen. Syyskuussa urakkasopimus tehtiin Uponor Oy:n kanssa, ja urakka käynnistyi marraskuun alussa. Tavoiteaikataulu projektin valmistumiselle on helmikuu 2025, mahdollisten vaikeiden sääolosuhteiden vuoksi viimeistään huhtikuussa 2025.

Virtaankosken voimala.

Kuva Tiina Miettinen

Riskien hallinta

Etelä-Karjalan virkistysalue säätiön ja Hiitolanjoen Voima Oy:n näkökulmasta osto ja tytäryhtiön toteuttama projekti eivät muodosta merkittävää taloudellista riskiä, koska rahoitukset on neuvoteltu ennen hankinnan ja urakan käynnistämistä. Etelä-Karjalan virkistysalue säätiö osallistui Virtaankosken projektiin hankintavaiheen rahoitushaun ja siirtämisen tytäryhtiölle lisäksi vain asiantuntijapalvelulla, joka laskutetaan Hiitolanjoen Voimalta. Myös Hiitolanjoen Voima Oy:n kulut sekä korvaus työstä ja asiantuntijapalveluista tulevat täysimääräisesti katetuksi Virtaankosken projektista.

Riskien hallintaa tukee Virkistysalue säätiön kokemus padonpurkamis- ja kosken ennallistusprojekteista sekä hyvät asiantuntijaverkostot. Virtaankosken projektin kestoksi on arvioitu kolmesta enintään viiteen vuoteen, jonka jälkeen yhtiö kiinteistöineen myydään paikallisille omistajille, ja myyntihinta jää Hiitolanjoen Voima Oy:lle voittona/palkkiona projektista.

Vuodesta 2022 toteutetuilla Leader-hankkeilla on voitu palkata projektityöntekijä vastaamaan tiedottamisesta Sysmässä ja laajemmin sekä osallistamaan Virtaankosken alueen asukkaat ja toimijat alueen kehittämiseen.

Sysmän Tainionvirta Oy:n tase koostuu yhtiön omistamista kiinteistöistä Sysmän Virtaankoskella sekä 1950-luvulla rakennetusta voimarakennuksesta ja hirsirakenteisesta ensimmäisestä voimalasta, jossa on toiminut myös meijeri. Rakennukset on suojeltu. Odotusarvo on, että kiinteistöjen arvo nousee, kun pato puretaan ja alue kunnostetaan. Hiitolanjoen Voima Oy:n hallitus päätti kuitenkin varovaisuusperiaatteen mukaisesti alaskirjata arviota tytäryhtiö Sysmän Tainionvirta Oy:n osakkeiden arvosta vastaamaan tämänhetkistä arvoa, jolloin Tytäryhtiön arvoksi jää SVOP-sijoitus 200.000,00 euroa. Yhtiön kauppahinta muodostuu tulevan kaupan yhteydessä.

TULEVA TOIMINTA JA RISKIT

Talous

Säätiön toiminnan rahoituksen varmistaminen

Kunnat rahoittavat säätiön hallintokulut ja alueiden huollon kustannukset toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen perusteella. Vuonna 2024 kuntien rahoitus säätiölle oli 0,80 €/asukas/vuosi. Kuntien kanssa neuvoteltiin rahoituksen nostamista vuodelle 2025.

Osa-aikaisen toimitusjohtajan sekä virkistysaluekoordinaattorin henkilöstö-kuluista vastaa Etelä-Karjalan liitto noin 30% kk-palkkaa ja sivukulut kattavalla summalla. Tulevaisuudessa toiminnan rahoituksesta on huolehdittava huomioiden luonnon virkistyskäytön kasvu (mikä on positiivinen asia maakunnan asukkaiden hyvinvoinnin kannalta) sekä väestön väheneminen, erityisesti jos rahoitus edelleen perustuu asukaslukuun.

Käyttörahan riittävyys – käyttötilin limiitti Osuuspankissa

EU-ohjelmarahoitus muodostaa pääosan säätiön toiminnan rahoituksesta. Hankeavustusten maksatus tapahtuu jälkikäteen toteutuneiden kustannusten perusteella. Ongelmaksi tällöin tulee käyttörahan riittävyys, jota varten säätiöllä on käytössä Osuuspankin käyttötilin limiitti 100 000 euroa. Lainan vakuutena on pantattu Päihäniemen virkistysalueen kiinteistö Päihä, 831-414-3-19.

Vuoden 2024 lopussa Osuuspankin käyttötilin saldo oli -84 050,93 €.

Kuntarahoitus-laina

Hiitolanjoen ennallistusprojektiin on saatu kerättyä avustuksia ja lahjoituksia, jotka ovat mahdollistaneet mittavan projektin toteutuksen. Urakkalaskujen maksuun hankeajana säätiö sai Rautjärven kunnan avulla Kuntarahoitukselta 1.000.000 euron lainalimiitin Kuntayritystodistusohjelmasta, joka mahdollistaa kulloinkin tarvittavan summan nostamisen tarvittavalle ajalle. Tätä varten Rautjärven kunta teki omavelkaisen takauksen, johon säätiön taustalla olevat muut kunnat antoivat vastatakauksen. Lisäksi Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö antoi panttina kiinteistökiinnitykset säätiön kiinteistöihin (pl. Päihäniemen virkistysalue) Rautjärven kunnan antaman omavelkaisen takauksen vakuudeksi.

Tavoitteena on ollut maksaa kuntarahalaina pois Hiitolanjoen ennallistusprojektin päättymisen jälkeen. Hiitolanjoen projektista tuli ennakoimattomia kuluja, mm. lainarahoituksen korkoa ei hyväksytty valtionrahoituksessa avustettavaksi. Kuntarahalaina on mahdollistanut myös usean hankkeen yhtäaikaisen toteuttamisen. Vuoden 2024 lopussa Kuntarahoituksen limiittiä on käytössä 285 000 euroa ja hanketukien saatavia on noin 120 000 euroa. Säätiölle Hiitolanjoen projektista jäänyt velka on tarkoitus maksaa Virtaankosken Voima Oy:n myynnistä saatavilla tuotoilla.

Vakuutukset

Säätiö on vakuuttanut retkikohteiden rakenteet Lähi-Tapiolassa kiinteistön täysarvovakuutuksella. Rakenteiden vakuutus on EU:n Maaseutuohjelman investointihankkeissa rahoittajan vaatimuksena. Vakuutuskorvauksia ei ole jouduttu hakemaan, kun rakennuspaloja ei ole onneksi tapahtunut. Nykyisin irtaimistovakuutus on vain uusilla viime vuosina rakennetuilla rakennuksilla sekä saunoilla. Laitureille vakuutusyhtiö ei anna vakuutusta.

Rakenteiden kunnossapitotarve

Säätiön virkistysalueilla ja retkisatamissa on paljon retkeilyrakenteita, joiden kunnossapito on tärkeä huomioida kestävässä toiminnassa. Rahoituksen riittävydestä infran kunnossapitoon ja tarvittaessa uusimiseen on huolehdittava.

Hankerahoituksen jatkuvuus

EU-hankerahoituksella toteutettujen projektien määrä on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Haettua hankerahoitusta on saatu hyvin retkeilyn, luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun toimintaympäristön kehittämiseen. Säästöpankkisäätiön avustus hankerahoituksen omarahoitukseksi on ollut merkittävää. Säätiön toiminnan laajuus tulevana vuosina riippuu saatavilla olevasta EU-ohjelmärahoituksesta, mikäli ei löydetä kuntien kanssa muita rahoituslähteitä.

Henkilöriski ja palkkarahojen varmistaminen

Säätiön pieni henkilöstö aiheuttaa henkilöriskin, kun sijaisia ja varahenkilöitä ei ole tarvittaessa. Vuoden 2024-2025 vaihteessa säätiöllä on kaksi vakituista ja yksi projektityöntekijä osan vuotta. Toiminnan perustuminen suurelta osin hankerahoitukseen säästää myös kuntien rahoja. Säätiötä on kehitetty hyväksi hanketoteuttajaksi, ja rahoitusta on ollut säätiön toimintaan hyvin tarjolla. Hankevalmistelu vaatii henkilöstöltä aikaresurssia sekä alueen yritysten ja säätiön toiminnan tuntemista. Ongelmana on myös, että määräaikaissa hankkeissa työskennellyt säätiön toimintaan perehtyneestä työntekijästä joudutaan luopumaan hankkeen päättyessä.

Henkilöstöriski ja palkkauksen riittävyys perustoimintaan on tuotu kunnille tiedoksi. Keväällä 2024 maakuntajohtaja Satu Sikanen kutsui kuntajohtajat keskustelemaan säätiön toiminnan

varmistamisesta, ja kuntajohtajien työvaliokunta päätti ehdottaa kuntien talousarviovalmisteluun Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön rahoitukseen 0,40 euron korotusta, jolloin rahoitus vuodelle 2025 nousisi 1,20 euroa / asukas.

Yleishyödyllisyysasema / elinkeinotoiminta

Verottajan syksyllä 2022 pitämän verotarkastuksen johtopäätöksenä Verottaja tulkitsi, että Etelä-Karjalan Virkistysaluesäätiö säätiön toiminta sekä perustoiminnan osalta kuntien sopimuksen mukaisena että hanketoiminta olisi elinkeinotoimintaa eikä säätiö ole yleishyödyllinen yhteisö suhteessa verotukseen. Tulkinnan perusteella säätiön arvonlisäverovelvollisuus voi jatkua. Yleishyödyllisyysasemalla ei ole suurta merkitystä säätiön tuloverotuksessa, sillä säätiön toiminnassa pyritään käyttämään saatu rahoitus toimintaan, mutta epävarmuus tulkinnan vaikutuksesta yleishyödylliseen toimintaan saatavista avustuksista herätti huolta.

Asiasta tiedusteltiin keskeisiltä rahoittajilta. Kaakkois-Suomen ELY-keskus (Euroopan maaseudun kehittämisohjelma) ilmoitti, että ELY-keskuksen tulkintaan yhteisön yleishyödyllisyydestä ei vaikuta verohallinnon verolainsäädännön mukainen tulkinta yhteisön yleishyödyllisyydestä. CBC-ohjelman rahoitus voidaan myöntää myös elinkeinotoimintaa harjoittavalle hanketoteuttajalle. Saatujen tietojen perusteella säätiö ei hakenut muutosta vuoden 2022 verotuspäätökseen, jossa verottaja teki päätöksen ei-yleishyödyllisen toimijan mukaisena.

Tulevaisuuden suunnittelu

Etelä-Karjalan maakuntajohtaja Satu Sikasen kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta säätiö Lappeenranta-Imatra kaupunkiseudun työvaliokunta linjasi, että säätiön rakenteiden osalta toiminnan kehittämisen valmistelua jatketaan selvittämällä Ekvasin ja Saimaa Geoparkin toiminnan yhdistämisen ja säätiön palvelujen laajentamista kuntien kohteiden ja reittien ylläpitoon.

Syksyllä 2024 käynnistynyt Etelä-Karjalan liiton ja kuntien rahoittamassa hankkeessa Etelä-Karjalan luonnon virkistyskäytön toimintasuunnitelma laaditaan yhteistyössä kuntien kanssa.

TALOUS

Yleistä taloudesta

Säätiön toiminnan pysyvä rahoitus saadaan kunnilta korvauksena virkistyspalvelujen myynnistä. Vuonna 2024 kunnilta laskutetulla palvelumaksuilla 0,80 €/asukas katetaan säätiön hallinto, kiinteät kulut ja alueiden huolto ja ylläpito. Kustannukset ovat nousevat lisääntyvien retkeilijämäärien, palvelujen ja rakennustarvikkeiden hintojen nousun, pienessä määrin myös uusien palvelujen myötä.

Etelä-Karjalan liitto avustaa säätiötä maksamalla osan toimitusjohtajan sekä virkistysaluekoordinaattorin palkkakuluista. Lisäksi luonnon virkistyskäytön kehittämiseen on saatu hankeavustuksia sekä kehittämis- että investointihankkeille. Vuonna 2024 säätiöllä oli käynnissä yhteensä yhdeksän omaa EU-hanketta Hiitolanjoen ennallistusprojektin ja Rasti-lautan liikennöinnin ohella.

Talouseluvut näkyvät tuloslaskelmassa ja taseessa, tarkemmat tiedot ovat saatavilla kirjanpidosta.

Säätiön muun oman toiminnan tuotto

Retkisatamissa on käytössä sauna- ja laiturimaksut, joka kerätään tilisiirtoina ja MobilePay -maksuina; tuotto oli vain 6 786,45 euroa. Saunamaksu perustuu saunojen omavastuuseen, saunamaksuohjeita on uusittu retkisatamissa. Muukonsaaren vuokraus on jäänyt vähäiseksi, vuokratuotot 1 036,37 euroa. Metsänmyyntituloja ei ollut vuonna 2024.

Asiantuntijatyö

Säätiön toimitusjohtaja toimii myös tytäryhtiö Hiitolanjoen Voima Oy:n toimitusjohtajana ja asiantuntijana Sysmän Tainionvirta Oy:n projektissa, säätiö laskuttaa tytäryhtiöille tehdystä asiantuntijatyöstä Hiitolanjoen Voimalta.

Avustukset

Merkittävä rahoittaja säätiön hankkeissa myös vuonna 2024 oli Etelä-Karjalan Säästöpankkisäätiö, jolta saadut avustukset on käytetty haettuun tarkoitukseen hankerahoituksen omarahoituksena Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen rahoittamiin Euroopan maaseudun kehittämisohjelman hankkeisiin. Hiitolanjoen ennallistusprojektiin saatiin viimeiset vuonna 2023 haetut avustusten maksuerät vuoden 2024 puolella.

Hankerahoitus

Investointi- ja kehittämishankkeiden toteutus ja EU-rahoitus muodostaa merkittävän osan Virkistysaluesäätiön taloudesta. EU-hankkeiden kulut olivat **261 205,72 €** ja tuotot **335 678,68 €** vuonna 2024.

Hankkeiden budjetit ja rahoitus ovat lähtökohtaisesti tasapainossa, mutta osassa hankkeista yleiskustannukset katetaan %-perusteisella avustussummalla, eikä kaikkia yleiskustannuksia ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi jyvittää hankkeille, joten ne näkyvät säätiön kustannuksina (toimistovuokrat, puhelimet, tietokoneet).

Ennakoimattomat kustannukset 2024

Hiitolanjoen Voima Oy:n kaupan ehtoina ollut vesivoimaoikeuksien korvausvelvoite oli maksettava yhtiön myyjälle, ja siihen haettiin lisäavustus ELY-keskukselta.

Yllätyksenä tapahtunut tulvavaurio kunnostetussa Lahnasenkoskessa aiheutti myös lisärahoitustarpeen. Rahoitus saatiin koottua Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kautta MMM:n Nousu-ohjelmasta, Etelä-Karjalan Säästöpankkisäätiöltä ja MetsäGroupin luonnonhoito-ohjelmasta. Nämä em. Hiitolanjokeen liittyvät rahoitustarpeet saatiin hoidettua kokonaisuudessaan haetuilla lisärahoituksilla.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulokseksi muodostui säätiöllä **139 673,67 €** ja koko konsernilla **64 756,50 €**.

Säätiön perustoiminnan taloudessa korotus kuntien asukaskohtaiseen korvaukseen on ratkaiseva. Hanketoiminnassa rahoitus on aina varmistettu hanketta käynnistettäessä. Jälkikäteen maksettavat hanketuet ovat tuloksessa ja taseessa saamisina.

Tase

Säätiön taseen loppusumma: **1 742 107,39 €** ja koko konsernin **2 113 111,53 €**.

Tytäryhtiöt: Hiitolanjoen Voima Oy **479 191,51 €** ja Sysmän Tainionvirta Oy **1 023 883,97 €**.

